

164
Contra Bogeni Diss. de iure d'acceptione
promissi pro altero facti

1718 19 4

152.

ORDINIS IURIDICI
VITEMBERGENSIS

p. t. DECANVS

JO. BALTHASAR
WERNHER, JC.

POTENTISSIMO POLONIARVM REGI
ET ELECTORI SAXONIAE A CONSILII AVLAE
ATQVE IVSTITIAE, ORDINARIVS ACADEMIAE,
ET ANTECESSOR PRIMARIVS

ETC.

LECTORI

S. D.

ORDINIS IURIDICI
P. DE CANVS
JO. BALDASSAR
WERNHER. JC.
POTENTISSIMO POT. MAR. V. S. C.
ET ELECTORI SAGNIÆ & CASSANÆ
ATQVE IUSTIT. AE. QUINARIÆ S. S. C.
ET ANTISS. S. S. C.
ELECTORI

Dum Nobilissimus Candidatus noster in publicum prodire, atque *de Actione ex pacto moribus data* Speciminis Inauguralis, quod vocant, loco, disputare constituit, redeunt in memoriam, quæ olim de hoc argumento scripsi, sigillatimque illa, quæ inter me, & B. BEYERUM, Collegam, dum viveret, mihi conjunctissimum, acta sunt. Habuerat *Ille* Disputationem Publicam *de Jure ex acceptatione promissi pro altero facta*; in qua id egerat, ut ostenderet, eum, qui tertio promittat, se alteri aliquid daturum, nec hodie obligari, sed revocare promissionem tandem posse, quoad alter eandem acceptaverit. Neque tali casu inter promissorem, & eum, cui fiat promissio, negotium, quod obligationem pariat, aut poenitentiam impediat, contrahi. Factum autem

autem est, ut, quum semel iterumque hujusmodi casus in ipso rerum actu Collegio nostro, BEYERO presente, offerretur, mecum reliqui omnes in contrariam sententiam irent, &, acceptatione licet alterius nondum secuta, poenitendi facultatem promissori, invito tertio, cui facta esset promissio, haud competere, concordibus suffragiis pronunciarent. Cujus sententiae nostrae rationes & fundamenta ex instituto postea, peculiari programme edito, aperui, atque ita luculenter persecutus sum, ut nihil BEYERUS reponeret, sed in illis acquiescere videretur. Atenimvero quum postea suas ad *Instit. atque Pand. Positiones* denuo, Notis illustratas, in lucem emitteret, ejus, quae inter nos intercesserat circa hoc juris argumentum, litis mentionem ad *tit. l. d. Inutil. stipul. pos. 8. Not. e.* ita iniecerat, ut in sua quidem sententia persisteret, & pauca quaedam responderet, sed & simul, alendis contentionibus omnem occasionem subtrahendam esse, ostenderet. Quocirca nihil causae erat, cur de mea sententia, pluribus firmanda, laborarem: praesertim cum ex illo tempore, quoties in Collegio nostro hujusmodi casus eveniret, eveniebat autem sapius, juxta illam responsum & judicatum fuerit. Nunc vero, cum omnes dissidii causae procul sint, nemini ingratum fore, puto, si, tam
com-

commoda occasione oblata, sententiæ illius meæ, quam Ordo noster constanti judicio retinuit, fundamenta pluribus explicem, simulque eandem a dubiis & objectionibus BEYERIANIS liberem. Nempe quando quis, se alteri daturum, tertio promittit, manifeste duplex negotium occurrit. Unum respicit eum, in quem aliquid conferri debet, quod tamdiu imperfectum, nec obligatorium, esse intelligitur, quamdiu hic factam promissionem nondum acceptavit. Quia utique ad producendam obligationem requiritur, ut utriusque, & promittentis, & ejus, qui ex promissione aliquid acquirere debet, consensus jungatur. Ut proinde jus agendi non prius, quam facta acceptatione, habeat. Alterum vero negotium inter promissorem & tertium, cui promittitur, intercedit. Quod utique pactum seu perfecta conuentio est; ubi quis in tertium confert vim, efficiendi, ut alter jus aliquod in posterum, accedente nimirum acceptatione, acquirat. Hæc vis efficiendi, in tertium, mediante pacto, collata, eidem eripi invito nequit; ubi vero is consentit, dubitandum haud est, posse utrumque, si alterius, cujus utilitatem pactum respiciebat, consensus nondum accesserit, ab illo recedere, eoque omnem ejus vim atque effectum infringere. Hæc rationi & juri

Naturali maxime consentanea esse puto, tantique ponderis Incomparabili Viro, HUGONI GROTTIO, visa sunt, ut in *Tr. d. J. B. & P. L. II. c. XI. §. 18.* in eandem sententiam sine difficultate concederet; cum ait: *interesse, an mihi facta sit promissio de re danda alteri, an promissio in ipsius nomen collata sit, cui res danda est; Priori casu videri naturaliter mihi accipienti jus dari efficiendi, ut ad alterum jus perveniat, si & is acceptet; ita ut medio tempore a promissore promissio revocari non possit; sed ego, cui facta est promissio, eam possum remittere.* Urget B. BEYERUS *cit. Diff. §. 8. seqq.* Officia humanitatis & beneficia ad jus perfectum referri non posse, neque hujus naturam jus imperfectum induere, nisi propter legem positivam Civilem, extremam necessitatem, & promissionem seu pactum. Hoc vero requirere minimum duorum consensum. Atqui etiam tum, quando tertio alicui fit promissio, de re alteri danda, duorum consensus adest; promissoris, & ejus, cui in alterius favorem aliquid promittitur. Hic utique vinculum, mediante acceptatione, apprehendit, neque ante illam quicquam de libertate voluntatis nostræ decedit. Sed & illud verum est, *quod animus utcumque declaratus id non operetur, ut ei, qui promissum nondum acceptavit,*
jus

jus perfectum & media implementum a promittente extorquendi tribuantur. Enimvero declaratio animi non utcunque facta censi debet, ubi quis serio atque deliberato animo in alterum acceptantem jus transfert, efficiendi, ut jus aliquod ad tertium, si & is acceptaverit, perveniat. Neque hoc casu tertius, in quem utilitas factæ promissionis redundat, jus perfectum prius, quam illam acceptaverit, consequitur; Habet vero alter, cui facta est promissio, id juris, ut impedire poenitentiam promittentis queat. Nihil itaque ad rem facit, quod ex promisso jus nasci debeat ei, in cujus persona implendum est, eoque ejus acceptatio requiratur. Utique enim necessaria illa est, si is fructu promissionis potiri, & jus aliquod agendi nancisci velit. Non autem illa opus est ad hoc, ut revocandi facultas promissori pereat; quam per fidem tertio datam, ab eodemque acceptatam, statim ita amisit, ut, hoc invito, a promissione recedere haud queat. Quod vero subjicit BEYERUS, tertium tum demum valide acceptare, quando illius voluntas pro hujus voluntate haberi mereatur; at non mereri, nisi constet, eum, quem promissum respicit, voluntatem suam in ejusmodi negotiis arbitrio acceptantis attemperasse; aut nisi leges publicæ, ut voluntas certarum personarum

sonarum pro voluntate aliorum, qui rebus suis præ-
esse non possunt, habeatur, jubeant; non aliter ad-
mitti potest, quam si talem acceptationem tertii
supponas, per quam statim in alterum, pro quo
acceptat, jus aliquod transferri debet. Ad hoc
vero, ut tertius sibi ex pacto facultatem acquirat,
efficiendi, ut in alterum, si & is postea acceptet, jus
transeat, necessum haud est, ut ejus voluntas pro
alterius voluntate habeatur; sed quisque alterius
commoda paciscendo promovere potest. Rege-
rit laudatus JCTUS, *sat utiliter geri aliorum nego-
tia, si patrimonium ipsorum conservetur; ut ab
aliis augeatur, & iis quidem modis, qui indoli pa-
ctorum non respondent, ad conservandam generis
humani societatem, necesse non esse.* Atenimve-
ro distinctæ quæstiones sunt, quæ inter se permi-
sceri non debent. Aliud est, si quæras, an quis
teneatur ultro & sine mandato patrimonium alte-
rius paciscendo augere, quod recte negatur; &
rursus aliud, si quærat, an is, qui alteri acce-
ptanti promisit, se tertio daturum, illi ex pacto
obligetur, ad eum effectum, ut, ipso nolente, pœni-
tere nequeat? Quod nos contendimus; neque hoc
indoli pactorum repugnat; sed eidem vel maxime
consentaneum est, ut quis promissis stet, & fidem
datam impleat. Objicitur, *recte rationis hoc
dicta-*

*dictamen esse, ut nemo, nisi cuius interest, libero alterius arbitrio frenum injicere possit. Quod facile largimur; sed mea utique interest, ut alter per me beneficium acquirat, eoque mihi artius devinciatur. Quamvis enim obligatio ad gratitudinem declarandam perfecta haud sit, nec actio ingrati, quam aliqui fingunt, ullo jure locum habeat, vel sola tamen spes juris imperfecti sufficit, ut mea interfit, alterius commoda per me, sine aliquo meo damno, insigniter augeri. Et qua, quæso, fronte mihi promissor exceptionem, *Quid ad Te? Tua nihil interest*, objiciat, cum is stipulanti mihi in alterius utilitatem annuendo fidemque dando jam satis declarasse censeri debeat, quod generale interesse, ut vocant, alterum per me beneficio affici, pro sufficienti habeat, & nihil amplius requirat. Alias enim prorsus inutile atque frustraneum erat, mihi promitti, mihi fidem dari, si in nihilum redire, nullamque vim obligandi habere promissio deberet. Igitur initio quidem, ubi alter a me in tertii commodum stipulatur, occinere eidem queo: *Si vis alterum tibi ad gratitudinem obligari, de tuo esto liberalis*; sed quando eidem, me ipsi gratificaturum,*

b

turum, & tertio daturum esse, promisi, incassum tali objectione utor; sed mihi potius obijci potest vulgata pactorum regula, *quod ab initio voluntatis erat, ex postfacto necessitatis fieri.* Verum est, quod libertas voluntatis inter bona hujus seculi inprimis emineat; sed ad ejus favorem frustra provocat, qui ultro sibi frenum paciscendo injicit; cum a promittendo abstinere, & libertatem integram servare posset. Minime vero huc quadrant ea, quæ in *l. 19. ff. Ad Exhib.* habentur: *Non oportere jura calumniari, neque verba captare, sed qua mente quid dispositum sit, animadvertere convenire; nam illa ratione etiam studiosum alicujus doctrinæ posse dicere, SUA INTERESSE, illos aut illos libros sibi exhiberi; quia, si essent exhibiti, cum illos legisset, doctior & melior futurus esset.* Hic enim Studiosus nullum jus ex pacto, vel promissione, quæsitum allegare potest; quod in eo, in quo nos versamur, casu, secus est. Ad exempla ex fœderibus publicis inter populos repetita, BEYERUS *Pos. ad tit. F. d. Inutil. Stip.* regerit, *illa tamdiu nihil evincere, donec ostendi possit, nec quicquam interfuisse acceptanti-*

ptantium. Atqui onus probandi affirmanti, non illi, qui negat, incumbit. Scripseram præterea, ad demonstrandum, quod acquiri possit facultas efficiendi, ut ad alterum jus perveniat, opus non esse, ut ad multas rationes confugiamus, aut ad caritatem proximi, & bonum publicum, aliasque rationes provocemus; sed id solum sufficere, quod Jure N. haud sit prohibitum; quod qui asserit, huic incumbere, ejusmodi pactiois necessariam cum societatis humanæ nexu disconvenientiam demonstrare. Ad quæ BEYERUS c. l. reponit, non negligendam esse distinctionem, inter actus Lege N. prohibitos, ratione quorum omnino necessaria cum societatis humanæ nexu, disconvenientia demonstrari debeat; & inter actus non illicitos, sed irritos & inefficaces. Quæ distinctio in se quidem improbari nequit; sed in præsentī argumento male applicatur. Quicquid enim non est prohibitum lege Naturali, sed licitum, id etiam valide objectum conventionis fieri potest. Talis vero est facultas efficiendi, ut ad alterum jus perveniat. Quo minus enim hæc pacto in alterum transferatur, nihil omnino obstare,

sed hoc & licite, & valide fieri posse, abunde demonstratum est. Subjicit denique libertatis encomia BEYERUS, & addit, *nullam æquitatis rationem velle, ut frustra & sine acceptantis emolumento, alterius voluntas constringatur; summum enim in hac mortalitate bonum, quoque imprimis homo brutis antecellat, voluntatem liberam, non nisi urgente aliqua necessitate coarctandam esse; quæ ex eo solum, ut quis se liberalem ex alienis bonis exhibeat, nondum sufficienter colligatur.* Ad quæ ex communi ratione & indole pactorum facile responderi potest. Quod enim libertas promissoris constringitur, eidemque nunc onus subeundum, quod initio declinare poterat, id ex propria ipsius voluntate est; quia in illud ultro consensit, suoque facto sibi arcessivit, quod declinare, penes ipsum fuerat. Quod Jus Civile attinet, nemo negat, eo Jure acceptationem pro altero factam tali casu inanem esse. Idque propter generalem, quæ invaluit, regulam, quod alteri per alterum, suo juri haud subjectum, nulla obligatio vel actio acquiri possit. §. 4. *J. de Inutil. stipulat.* §. 18. *J. eod. L. ii. ff. d. O. & A.* Largimur
etiam,

etiam, hanc legum dispositionem non ad sola stipulationis solennia restringi posse, sed generaliter ad omnes contractus, aliaque negotia, pertinere. *Add. l. 37. §. 4. d. R. J.* Sed & illud fateamur oportet, meram hanc Juris Romani subtilitatem esse, quæ a simplicitate naturali, ut ostendimus, abhorret, eoque a Germanis nunquam recepta fuit. Imo constat, hos in tota pactorum materia semper ductum æquitatis naturalis potius, quam tricas Juris Civilis, secutos esse. Quamvis etiam hoc successu temporis varia temperamenta invenerit, quibus regulæ superius traditæ rigorem emolliret; de quibus ipse BEYERUS *cit. Diss. §. 16. seqq.* pluribus agit. Sed nec de eo, quid Jus Canonicum in hoc argumento statuatur, magnopere laborandum erit; quippe quod non magis, quam Jus Quiritum, in æstimanda pactorum validitate, normam Germanis præscribere potest. Apud hos, fidem fallere, semper grave, homineque indignum est habitum. Ex his Germanorum institutis, de quibus mira, & quæ vix fidem inveniunt, commemorat TACITUS *d. Mor. Germ. c. 24.* & simplicitate Juris Naturalis, de vi & robore pactorum, judicium ferri oportet. Puto autem ve-

rum esse, quod SIMON VAN LEEUWEN *Cens. For. P. I. L. 4. c. 16. n. 8.* ait, neminem præsumi hodie stipulari, nisi & sua interfit. *Intellige saltem generaliter.* Ut enim speciatim seu peculiariter, ut loquuntur, stipulantis interfit, id non ex lege Naturali est, ut ostendimus; neque adeo hodie locum habere debet. Autores, quos BEYERUS *c. l. §. 27. seqq.* refellit, minus recte observasse videntur duplicem respectum, quem supra indicavimus; quod nempe promissio, in utilitatem alterius a tertio acceptata, huic quidem jus pœnitentiam promittentis impediendi tribuat; sed ille agere non prius queat, quam si ipsius etiam acceptatio, re integra, secuta fuerit. Egit pluribus de obligatione & actione, quæ ex pacto oritur, in Dissertatione sua Inaugurali Nobilissimus Candidatus Noster, CHRISTOPHORUS GOTTLIEB VVENZEL, qui A. M DC XCIV. *Dresdæ*, honestissimis Parentibus, natus, ubi ad eam ætatem pervenit, quæ literis imbui solet, primo in patria Præceptoribus fidelissimis, FRENZELIO, LEMPPIO, GELLIO, & GELENIO, tum vero *Numburgi* BLOSSIO, Rectori, in disciplinam traditus,

etus, ita profecit, ut A. MDCC XII. dignus
iudicaretur, qui Academiam Lipsiensem ad-
iret. In hac initium studiorum a Philosophia,
ut par est, fecit; Ducibus præstantissimis,
OLEARIO, & utroque MULLERO, FRIDE-
RICO AVGVSTO, & POLYCARPO, usus.
Juris disciplinam ingressus, Viros Celeberrim-
os, Excellentissimosque, MENCKENIOS,
PHILIPPOS, SCHACHEROS, OLEARIOS,
RECHENBERGIOS, RIVINOS, pluresque
alios, quanta potuit, diligentia audivit,
brevique tempore insignes in utroque Ju-
re progressionem fecit. Absoluto felici-
ter studiorum curriculo, antequam ex A-
cademia discederet, non tantum, Præside
Consultissimo HILLIGERO, *de pecunia
statim perdituro credita*, publice disputa-
vit, sed & Examen subiit, quod ex Lege
Electoralis Saxonica illis sustinendum est,
qui causas in foro orare cupiunt; in eo-
que sic stetit, ut ad Praxin judicariam,
quam vocant, exercendam sine difficultate
admitteretur. Initio operam illi in patria
dedit, sed mox *Martisburgum* se contulit; ubi
in numerum Advocatorum Ordinariorum
Regi-

Regiminis superiori anno receptus, res suas tam felici successu hactenus egit, ut Patronos suos, hujus, de loco commutando, confilii auctores, maximopere deprædicet, & jam summos in utroque Jure honores modeste ambiat. Ad utrumque Examen a Collegio nostro admissus unanimi consensu dignus est visus, cui ad ulteriora Specimina aditus fieret. Cras, Deo volente, Dissertationem Inauguralem de argumento, superius commemorato, Præside Excellentissimo Jcto, GEBHARDO CHRISTIANO BASTINELLERO, *Pandect. P. P.* publice ventilandam proponet. Cui actui solenni ut Magnificus PRO-RECTOR, Illustrissimi COMITES, Proceres Academiae, & omnes, qui studiorum causa hic degunt, interesse ne graventur, majorem in modum rogo atque contendo. Ordo Noster, data occasione, nihil prætermittet eorum, quæ ad ipsius officia, studiaque mutuo declaranda pertinere videbuntur. P. P. Vitembergæ Dominica XXIII. p. Trinit.
A. M DCC XVIII.

LITERIS GERDESIANIS.

f

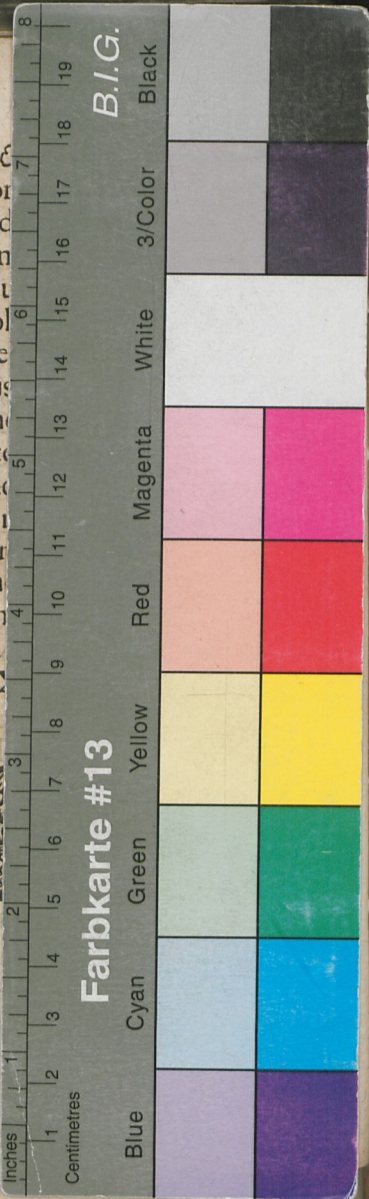
ULB Halle

3

005 708 540

164

*Contra Beyen Diff. de iure c. acceptione
promissi pro altero facti*

1718 19

152.

ORDINIS IURIDICI
VITEMBERGENSIS
p. t. DECANVS
**JO. BALTHASAR
WERNHER, JC.**
POTENTISSIMO POLONIARVM REGI
ET ELECTORI SAXONIAE A CONSILII AVLAE
ATQVE IVSTITIAE, ORDINARIVS ACADEMIAE,
ET ANTECESSOR PRIMARIVS
ETC.
LECTORI
S. D.

